Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Aan de minister van BZK
Van DGDOO

Ter besluitvorming

Nota actief openbaar
ja

Onze referentie
2026-0000293279

Datum
3 juli 2026

Contactpersoon
[redacted] (coördinator), Directie A&O afdeling AVR, dossier klokkenluiders
[redacted]

Samengewerkt met
[redacted] ondersteuning klokkenluiders
[redacted] rechtsbijstand en mediation ondersteuning klokkenluiders

Bijlagen
5

nota

Evaluatierapporten ondersteuning klokkenluiders

Aanleiding

Het onderzoeksbureau Kwink heeft 1) de voorziening psychosociale ondersteuning en 2) de voorziening rechtsbijstand en mediation voor klokkenluiders geëvalueerd. Via deze nota informeren we u over de uitkomst van de rapporten en leggen de aanbiedingsbrief voor om de Tweede Kamer te informeren.

Geadviseerd besluit

- Kennisnemen van de nota met de bijlagen 1-5.
- Bent u akkoord met de brief aan de TK waar u de rapporten aanbiedt?
- Deadline: rapporten worden in principe binnen 28 dagen openbaar gemaakt.

Kern

- Sinds **1 september 2022** kunnen (potentiële) melders van een vermoeden van een misstand in de zin van de Wet bescherming Klokkenluiders (hierna: Wbk) gebruikmaken van psychosociale ondersteuning via Slachtofferhulp Nederland. De voorziening loopt tot 1 september 2027.
- Een belangrijke conclusie uit het rapport is dat de voorziening psychosociale ondersteuning voorziet in een behoefte van melders.
- Het draagt bij om het meldproces vol te houden en beter om te gaan met de emotionele belasting die gepaard gaat bij het doen van een melding.
- Sinds **1 februari 2024** kunnen (potentiële) melders in aanmerking komen voor de Subsidieregeling rechtsbijstand en mediation[1] via de Raad voor de Rechtsbijstand (hierna: de Raad). De regeling loopt tot 1 februari 2028.
- Belangrijke conclusie uit het rapport is dat de voorziening (1) de rechtsbescherming van melders vergroot, (2) hen beschermt tegen de nadelige rechtsgevolgen van het melden, en (3) beter hun rechtspositie bewaakt.
- In uw brief richting Kamer gaat u in op de uitkomst van de rapporten en beraad u zich over de aanbevelingen om het ondersteuningsaanbod structureel te maken. U zult de Kamer voorjaar 2027 nader informeren.
- U betrekt hierbij twee relevante moties van oud-Lid Temmink en Lid van Dijk[2] 1) onafhankelijk fonds voor klokkenluiders en 2) om boeteopbrengsten door sancties Huis te koppelen aan een fonds voor klokkenluiders.
- Afgestemd met FEZ control: er zijn middelen beschikbaar om het ondersteuningsaanbod structureel te maken. Totaalbudget klokkenluidersdossier circa 4 miljoen structureel 2026 e.v.

[1] Staatscourant 2024, 960.
[2] Kamerstuk 35851, nr. 56 en nr. 57.

- Gemaakte kosten tot dusver ten aanzien van de voorziening rechtsbijstand sept 2024 – aug 2025 circa 80.000 euro. Kosten ten aanzien van de voorziening psychosociaal 154.000 euro (betreft een subsidie, dan moet er sprake zijn van een einddatum, dat is 31 augustus 2026).

Toelichting

Evaluatie psychosociale ondersteuning klokkenluiders (bijlage 2 en 4)
- Onderzoeksbureau Kwink heeft onderzoek gedaan in de periode jan-juni 2026 en is begeleid vanuit BZK, Slachtofferhulp NL en Huis voor Klokkenluiders (hierna: Huis).
- Deze voorziening wordt uitgevoerd door Slachtofferhulp Nederland en is toegankelijk via doorverwijzing door de afdeling advies van het Huis.
- De doelen van de voorziening psychosociale ondersteuning zijn:
  - Verhogen van de meldingsbereidheid én het voorkomen van (de)escalatie van conflicten op de werkvloer; en
  - het vergroten van de rechtsbescherming van klokkenluiders en het bijdragen aan het oplossen van misstanden in de zin van de Wbk.
- Methode kwalitatief: literatuurstudie, acht groepsgesprekken met betrokken organisaties/veldpartijen en 9 gesprekken met melders.
- Aanbevelingen rapport:
  - Borg dat melders ook in de toekomst laagdrempelig toegang houden tot psychosociale ondersteuning en meer specialistische psychologische hulp, wederom zonder lange wachttijden.
  - Vergroot de bekendheid en vindbaarheid van de voorziening.
  - Herformuleer de doelen van de voorziening zodat deze beter aansluiten bij de feitelijke functie en meerwaarde van de voorziening.

Evaluatie rechtsbijstand en mediation ondersteuning klokkenluiders (bijlage 3 en 5)
- Onderzoeksbureau Kwink heeft onderzoek gedaan in de periode jan-juni 2026 en is begeleid door BZK, J&V, (het kenniscentrum van) de Raad en het Huis.
- Melders komen voor kosteloze rechtsbijstand of mediation in aanmerking via de Raad, na doorverwijzing van het Huis.
- De doelen zijn hetzelfde als bij de voorziening psychosociale ondersteuning.
- Methode kwalitatief: literatuurstudie, interviews: 21 melders, BZK, het Huis, (het Kenniscentrum van) de Raad, VNO-NCW, FNV, LVV, de Mediatorsfederatie NL, advocaten (5), mediators (2). Naast enquête onder advocaten & mediators (38 reacties).
- Aanbevelingen rapport:
  - Vergroot de bekendheid en vindbaarheid van de voorziening.
  - Doe onderzoek naar de hoogte van de vergoeding van advocaten.
  - Verbeter het matchingsproces dat plaatsvindt door de Raad.

Appreciatie en aanbiedingsbrief TK (bijlage 1)
- In uw reactie op de rapporten richting de TK omarmt u de rapporten en dat de voorzieningen positief bijdragen aan de bescherming van de klokkenluiders.
- U geeft aan verheugd te zijn dat de voorzieningen voorzien in een ondersteuningsbehoefte van melders en gewaardeerd worden.
- Het stemt u positief dat de voorzieningen gezamenlijk (indirect) bijdragen aan het oplossen van misstanden, melders steun bieden, hen helpt het meldtraject voort te zetten, toegankelijk is voor doorverwezen melders en zij weinig drempels ervaren in het gebruik ervan.
- Verder heeft u met belangstelling gelezen dat de voorziening rechtsbijstand en mediation in de praktijk in de basis goed functioneert ook al zijn advocaten kritisch over de vergoeding. Er is sprake van goed functionerende samenwerking tussen partijen met een duidelijke, logische rolverdeling.

- Gelet op de conclusies, verwacht u dat de voorziening rechtsbijstand en mediation zal bijdragen aan een effectievere bescherming van de rechten van melders in de praktijk zoals het benadelingsverbod en de bescherming tegen aansprakelijkheid.
- De rapporten laten zien dat potentiële melders nog niet goed op de hoogte zijn van de voorzieningen.
- U verwacht dat het vergroten van de kenbaarheid van de voorzieningen zal bijdragen aan het verder versterken van het doenvermogen van de melder bij doen van een melding en daarmee indirect kan bijdragen aan het oplossen van misstanden.
- U wilt nadenken over de structurele vormgeving van de voorzieningen.
- In dat verband wijst u op de stand van zakenbrief zomer 2025[3] waar u aangaf de moties van oud-Lid Temmink en Lid van Dijk '*fonds voor klokkenluiders'*[4] en '*boeteopbrengsten vanuit sancties Huis aan fonds voor klokkenluiders'* [5] te zien als steun om psychosociale en juridische ondersteuning aan klokkenluiders structureel aan te bieden.
- Bij de verdere uitwerking om het ondersteuningsaanbod structureel vorm te geven betrekt u de wetsevaluatie Wbk (eind 2026 start onderzoek- oplevering rapport april 2027) en de evaluatie pilot mediation en juridische ondersteuning klokkenluiders bij de sector Rijk[6].
- U gaat zich beraden over de aanbevelingen in de rapporten en zal de Kamer nader informeren over structurele vormgeving van het ondersteuningsaanbod.

Krachtenveld

- Huis voor klokkenluiders:
  - positief over structureel/verdergaande ondersteuning voor melders.
  - bij het Huis loopt een kleine pilot met extra psychologische hulp voor melders.
  - inzet op grotere bekendheid van de voorzieningen betekent een toename van adviesverzoeken bij de afdeling Advies waar wachttijden oplopen (capaciteitsgrens bij Huis is bereikt).
  - Het Huis is kritisch op de vergoeding aan advocaten onder de voorziening rechtsbijstand en mediation.
- Slachtofferhulp NL:
  - moet een besluit nemen of, en in welke vorm, SHN de voorziening vanaf 1 september 2027 blijft aanbieden.
- Raad voor de Rechtsbijstand:
  - De Raad heeft nog geen besluit genomen over deelname aan een structurele voorziening voor juridische ondersteuning. Wil deelnemen aan verkennende gesprekken hierover.
  - Het Kenniscentrum van de Raad zal kwantitatief onderzoek doen naar de urenbesteding van advocaten zodra de urenbesteding in 50 voldoende vergelijkbare zaken zijn vastgesteld.
  - Dit onderzoek zal worden gebruikt voor het bepalen van de vergoeding van advocaten.
- Stichting van de Arbeid: de rapporten zijn gedeeld en afgestemd.

[3] Kamerstukken II 2024-2025, nr. 35581, nr. 74.
[4] Kamerstuk 35851, nr. 56
[5] Kamerstuk 35851, nr. 57
[6] Kamerstukken II 2024–2025, 35851, nr. 64. Bijlage bij de brief 30 oktober 2024.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Datum
3 juli 2026

Onze referentie
2026-0000293279

Motivering
In de openbaar gemaakte versie van deze nota zijn alle persoonsgegevens van ambtenaren geanonimiseerd.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1	Kamerbrief	Ter ondertekening
2	Bijlage samenvatting rapport psychosociale ondersteuning	Ter informatie
3	Bijlage samenvatting rapport rechtsbijstand en mediation	Ter informatie
4	Rapport psychosociale ondersteuning	Ter informatie (bijlage Kamerbrief)
5	Rapport juridische ondersteuning en mediation	Ter informatie (bijlage Kamerbrief)